

О. О. Філатова

кандидат філологічних наук,
асистент кафедри іноземних мов економічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

І. О. Діденко

кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри іноземних мов економічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

НОВІ АНГЛІЙСЬКІ НОМІНАЦІЇ ЦИФРОВИХ ТА ЕЛЕКТРОННИХ ПРИЛАДІВ

У статті здійснено аналіз та класифікацію основних номінативних механізмів, які використовуються для позначення нових цифрових та електронних предметів англійською мовою.

Ключові слова: номінативні механізми, словотвірні моделі.

Постановка проблеми. Увага мовознавців завжди прикута до інноваційних змін у суспільстві, адже створення нових предметів та явищ зумовлює появу їх назв. Процес надання нових імен може носити оказіональний або системний характер, тобто назва може бути створена лише на основі власних, емоційних, часто імпульсивних вподобань автора. Також автор може використовувати вже існуючі мовні механізми, поєднуючи їх із зовнішнім виглядом нового об'єкта та його характеристиками. Виходячи із цього, можна стверджувати, що дослідження та узагальнення таких прийомів є цікавим і необхідним одночасно, адже створює передумови появи нових назв. Англійська мова, як мова міжнародного спілкування та одна з найбільш поширених та вживаних мов у світі, дуже часто використовується для називання нових предметів. Тому дослідження саме англійських способів словотвору є надзвичайно актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Когнітивний підхід до аналізу нових слів для позначення різних предметів та явищ набуває все більшої популярності. «При когнітивному підході номінація розглядається як діяльність, пов'язана з виникненням і перетворенням певних інформаційних структур, що виникають унаслідок пізнавальної діяльності людини та відображення реальних предметів чи явищ у її свідомості» [1, с. 7]. Тема комерційної номінації стала однією із центральних у роботах сучасних мовознавців [5]. Увага дослідників

прикута до таких сфер, що швидко розвиваються та постійно потребують нових назв, як екологія [2], автомобілебудування [3], текстильна промисловість взагалі та мода зокрема [4], харчова промисловість [6] тощо.

Мета статті. Об'єктом дослідження цієї наукової роботи є цифрові та електронні прилади, які постійно з'являються та видозмінюються, що стає причиною появи нових назв. Головна мета роботи – дослідити, виокремити та згрупувати найхарактерніші прийоми для номінації цих предметів.

Виклад основного матеріалу. Сучасне суспільство характеризується високим рівнем розвитку науки і техніки, швидкості накопичення та передачі інформації за допомогою різних електронних та цифрових носіїв, входження науково-технічних інновацій та приладів у список предметів щоденного вжитку. Робочий процес сучасної людини, так само, як і її відпочинок, неможливо уявити без таких уже базових для сьогодення об'єктів, як телефон, телевізор, комп'ютер, різноманітні медіа та аудіоцентри. Розвиток інформаційних технологій створює передумови для появи різних гаджетів, покликаних забезпечити ефективність і зручність робочого процесу та відпочинку.

Одним із найбільш значущих для людини сучасних предметів є, безумовно, комп'ютер. Швидкий перехід від друкарської машинки і паперу до електронної машини викликав певні труднощі не лише з перебудовою всієї матері-

ально-технічної бази та переробленням документації, але й із забезпеченням комфортного місця для роботи за комп'ютером – стола та стільця.

Поступово актуальність комп'ютера змусила дизайнерів створити такі сучасні столи, в яких передбачено окремі місця для системного блоку, монітору, клавіатури. Деякі столи створюються з урахуванням комфортності роботи на клавіатурі та відповідного відображення інформації на моніторі. Це дає поштовх до конструювання різномірних столів, у яких клавіатура розміщена на нижчому рівні, а монітор – на вищому. Основними номінативними механізмами, за якими утворюються назви таких столів, є словосполучення (*computer table, Steel Computer Table, computer workstation, Connections Corner Table*); деталізація, яка реалізується через перелік основних технічних характеристик того чи іншого столу, наприклад: *Mobile Half Moon Computer Desk, Split Level Classroom Table, Virco Future Access Computer Table*; та основокладання *fliptop (flip + top)*. Для більшої зручності створюються також окремі аксесуари для системного блоку і клавіатури, які позначаються переважно словосполученнями *keyboard platform*. Основним словотвірним засобом для номінації таких гаджетів є ініціальні аббревіатури *Hanging CPU, locking CPU, mobile CPU trolley* (CPU – central processing unit). До інших комп'ютерних аксесуарів можна також віднести *Polex ergonomic footrest* – спеціальний килимок для ніг, що забезпечує комфорт людини, якій доводиться багато часу проводити сидячи за комп'ютером. Словотвірним механізмом утворення цієї номінації стало основокладання (*footrest = foot + rest*).

Комфортабельність, ергономічність комп'ютерного стільця залежить від його технічних властивостей. Сучасні стільці підтримують рівну, правильну поставу й при цьому забезпечують мобільність людини. Назви таких стільців передаються словосполученнями й утворюються шляхом позначення окремих функціональних характеристик, наприклад: *adjustable height lab stool, circulation stool, economy nesting stacking chair, nesting stacking chair, perfect posture, spine align*.

Динамічний розвиток науки і техніки, досягнення інформаційної революції спричинили появу нового покоління комп'ютерів – легких і тонких ноутбуків та нетбуків (*laptop, homebook laptop, netbook*). Передбачалося, що пробле-

му робочого місця буде вирішено завдяки можливості використовувати новий комп'ютер у будь-якому місці. Але із часом виробники створили спеціальні столи й підставки для нової техніки, що підтвердило актуальність комфортного робочого місця на роботі, вдома, а також на відпочинку. Номінації нових меблів передаються шляхом прогресивних та регресивних ядерних словосполучень та деталізації, наприклад: *Height Adjustable Mobile Laptop Computer Desk with Black Top, Laptop Computer Tray Cart, Laptop Table Portable Adjustable Desk, Multifunctional Laptop Table Stand With Cooling Fan & USB Ports, Portable Laptop Table With extra board, Ultra Light Weight Laptop desk, table or workstation*.

Зручність і комфорт роботи з комп'ютером досягається не лише за допомогою функціональних та ергономічних столів і стільців. До переліку необхідних гаджетів входять також флеш-карти для накопичення й передавання інформації (*usb-stick, aa usb, Aphrodite USB, double usb*), комп'ютерні мишки (*Evoluent VerticalMouse, eVouse mouse, Microsoft Explorer Touch Mouse, Riplus Mouse, Spherical mouse, steampunk mouse, choko mouse, Disc+Mouse*), пристрої для організації й утримання всіх необхідних дротів та кабелів (*cable caps, cable stand, cable management protector*), колонки для прослуховування аудіо- та відеозаписів (*usb shoe speakers, Carrot speaker, moss speakers*), оповіщувачі надходження електронної пошти (*webmail notifier*), спеціальні концептуальні монітори з можливістю миттєвого друку необхідних документів (*document-extractor*). Основними номінативними механізмами для називання таких гаджетів виступають:

1) аналогія: *usb-stick, Aphrodite USB, usb shoe speakers, Carrot speaker*;

2) деталізація: *Evoluent VerticalMouse, Spherical mouse*.

Відповідно до словотвірних типів номінації електронних та цифрових комп'ютерних гаджетів продуктивними є:

1) скорочення: *choko mouse (choko – chocolate), aa usb (usb - Universal Serial Bus)*;

2) суфіксація, використання в основному суфікса **-er**: *document-extractor, webmail notifier, moss speakers*;

3) утворення словосполучень: *cable stand, cable management protector*.

До нещодавнього часу осередками, навколо яких збиралися люди, а в сім'ях – усі члени

родини, були вогнища та каміни. Але під впливом цивілізаційного і технологічного розвитку об'єднувальним елементом у домі раптово став телевізор. Протягом багатьох років науковці працювали над створенням телевізорів нових поколінь, саме тому еволюційний розвиток цього пристрою можна прослідкувати на прикладі назв, які він мав у процесі своєї видозміни: *black-and-white – colour TV – flat panel / plasma TV with Full-HD picture*. Сьогодні існує широкий вибір телевізорів, які є компактними і зручними у використанні, ідеально вписуються в будь-який інтер'єр. Діагональ таких телевізорів варіює від 14 до 65 дюймів і більше. Серед них: *flat panel (LCD), plasma TV (widescreen plasma), LCD flat panel, plasma flat panel, landscape LCD Module, landscape LCD, module with wide view angle*. Для того, щоб гармонійно вписатися в інтер'єр, вони повинні мати прийнятні, оптимальні розміри. Саме тому виробники намагаються створити якнайтонші телевізори з максимально великим і одночасно комфортним та зручним для перегляду екраном. Для того, щоб максимально інформувати потенційного покупця про новий продукт, ці характеристики обов'язково додаються до його назви у вигляді скорочень, цифр та літер на позначення товщини екрану, наприклад: *organic LED (OLED – Organic Light Emitting Diode) TV screen only 3 mm, 64,5 inch portrait display*. Новий телевізор *Art SL (89,9 mm)* поєднує всі згадані вище характеристики і своїм виглядом не поступається дорогій картині.

З естетичною метою, а також для розширення функціональності і зручності в користуванні виробники створюють різноманітні пристрої для кріплення телевізорів на стіну та підставки, які, окрім своєї основної функції, використовуються ще й для зміни кольору відповідно до кольорової гами інтер'єру, наприклад: *Wall Mounting Bracket/wall mounts/wall brackets, design colour speaker grille*.

Поява різних цифрових та електронних засобів, новітніх телевізорів та інформаційних носіїв кардинально змінили уявлення людини про можливі способи відпочинку. Передусім, це стосується кінотеатрів. Розвиток сучасних технологій призвів до створення ще одного популярного явища та відповідного терміна – «домашній кінотеатр» (*home cinema, home theater in a box*). Перегляд фільмів у домашніх умовах без втрати якості зображення та зву-

кових ефектів передбачає наявність сучасних високотехнологічних телевізорів з об'ємним зображенням (3D) та дискових програвачів. Нові домашні кінотеатри й електронні аксесуари до них, так само, як інші науково-технічні та інформаційні інновації, отримують нові назви, утворені шляхом використання таких номінативних механізмів, як:

– словосполучення: *Classic Home Theater System, Instant Home Theater with Wireless Audio Subwoofer, sound speaker system with a subwoofer, Front Surround Unique Home Theater Package*;

– деталізація: *Blu-ray Disc player, a Standard Definition large-screen television with at least a 27" diagonal screen size, High Definition video projector and projection screen with a 100+ Diagonal Screen size, 3D Blu-ray Home Theater System with Smart TV Integrated Wi-Fi, 3D Blu-ray Home Theater System with Smart TV, Blu-Ray Disc Player Home Entertainment System, 3D Blu-ray Disc Matching Surround Sound System*.

Основними словотвірними типами таких номінацій є:

– основоскладання (*Soundbar (Soundbar – від Sound + bar), AudioBar Home Theater System (AudioBar – від Audio + Bar), LaserDisc Player (LaserDisc – від Laser + Disc)*);

– ініціальні скорочення: *DVD player (DVD – від Digital Versatile Disc), Home theater PC (HTPC) computer or Digital media receiver streaming devices with a 10-foot user interface (PC – від Personal Computer), Home Theater System with HDMI and iPod Dock (HDMI – від High-Definition Multimedia Interface), Ultra-Compact HD Home Theater System (HD – від High Definition)*;

– скорочення: *5.1-Channel Home Theater Speaker System (Black), 5.1 Surround Sound Home Theater with Wireless Subwoofer (Black), 5.1-Channel Home Theater Speaker Package*;

– звукова абревіація: *3D Home Theater System with Built-in Wi-Fi (Wi-Fi – від Wireless Fidelity)*.

Життя сучасної людини настільки багатоманітне і швидкоплинне, що постає гостра необхідність у створенні нової техніки, яка зможе закарбувати особливо важливі моменти. Найбільш популярними є фото- та відеокамери, а також їх гармонійне поєднання. Професійна апаратура є великою і важкою для користувача, тому виробники та дизайнери співпрацюють над створенням камери оптимального, а іноді –

мініатюрного розміру, незвичного оригінального забарвлення чи форми, що поєднувалося б із високою якістю знімків та можливістю легко робити знімки з повітря, в технології 3D тощо. Із появою нових камер виникають нові номінативні одиниці для їх позначення. Основним когнітивним механізмом у цій сфері постає аналогія: *flying stick, glare camera, Juice camera, milk camera, Legotron Camera, lupe, biscuit camera, butterfly camera, Pentax Rainbow K-x, slow-photography*.

Активними словотвірними механізмами номінативного процесу в галузі фото- та відео-техніки є основокладання (*DualView Camera*), телескопія за моделлю **ab+cd=abc** *BeetleCam* (*BeetleCam* = *Beetle* + *Camera*) та скорочення *Sthreeam 3D camera* (3D – від 3-dimensional).

Метою досліджень сучасної науки є створення комбінованих приладів, які зможуть замінити від 2 до 5 окремих однофункціональних. Одним із таких предметів є сучасний телефон – *smartphone, iphone*, у якому вміщуються не лише функції телефону, годинника, але й органайзера, телевізора, комп'ютера, фото- та відеокамери. Якість зроблених знімків, а також швидкість передавання інформації в сучасних телефонах іноді краща, ніж в окремих камерах або модемах. Назви таких телефонів утворюються переважно шляхом афіксації: *iLive iPhone Clock Radio, iDial, iPhone 4, iPhone C Dock, iPhone Eyescope, iPhone SLR Mount, iPing* (i – від *interactive*), основокладання *iPhone Cove FishEYE* (*FishEYE* – від *Fish* + *eye*), телескопії за моделлю **ab+cd=acd** *chocophone* (*chocophone* = *chocolate* + *phone*), *edi-mobile* (*edi-mobile* = *Edison* + *mobile*) та ініціального скорочення: *HTC Status, htc-tube* (*HTC* – від *High Tech Computer Corporation*), усичення кінцевої частини – апокопи – *INQ Cloud Touch* (*INQ* – від *inquiry*), пропозитивна номінація – імперативне речення – *Just Flex It*. Основними номінативними механізмами є: аналогія *flip iphone, Tron Style Mobile Phone, Sandwich Phone, cocacola phone Adidas s808 3, Red Pop, Ring Phone*; деталізація *Rotary Mechanical Smartphone, Softbank Folding Smartphone, Kokoro wearable cellphone, visual mobile, depict-phone*; компресія *ENSEMBLE (Phone), The outsider (smartphone)*.

Цифрова революція ХХІ століття змінила характер і способи передавання інформації, способи її збереження, спричинила появу нових комп'ютерних гаджетів та інших технологічних інновацій, які створюють додатковий комфорт

удома, на відпочинку та на роботі. Нові номінації відображають основні технологічні особливості нововведень і створюються переважно за допомогою метафори: *Pillow Talk, Alarm Pillow, Cobra Tag, Counting Ring, help readers, sandglass-signal, drive alert, Mint Scale, lighter chocolate, eEscape, snail cleaner*, деталізації: *Active Noise Canceling HD Home Theater Headphones with Wireless Dock, virtuo digital art tool set*. Основними словотвірними процесами є префіксація: *iCruiser External Battery Pack, iRig Mic, PhotoFast i-FlashDrive* (i – від *interactive*), *Plastic Logic Que E-Reader, ebook reader* (e – від *electronic*), телескопія за моделлю **ab+cd=acd** *CompuExpert Wow-Keys* (*CompuExpert* – від *Computer* + *Expert*), основокладання: *rollpen* (*rollpen* + *roll* + *pen*), *DriveMotion* (*drive* + *emotion*).

Висновки та пропозиції. Сучасний світ дуже стрімко розвивається. Індустріальна революція ХХ століття та цифрова революція у ХХІ столітті назавжди змінили характер побуту сучасної людини. Разом із розвитком науки та техніки мова взагалі та англійська мова зокрема також стрімко змінюється. Кожного дня з'являються неологізми на позначення зовнішніх реалій. Вивчення та систематизація цих змін є надзвичайно важливими у контексті загальної глобалізації та використання англійської мови у всіх сферах життєдіяльності. Поява нових речей завжди потребуватиме нових назв. Але, крім цього, з'являються нові професії, матеріали тощо. Дослідження їх англійських назв і становить перспективу подальшої роботи мовознавців.

Список використаної літератури:

1. Андрусак Ірина Василівна. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2003. 20 с.
2. Балюта Е.Г. Неологізми англійської мови сфери екології (теоретичні засади). *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*. Житомир : Видавництво Житомирського державного університету ім. Івана Франка, 2006. № 27. С. 148–152.
3. Белова А.Д. Реклама автомобилей Mercedes-Benz: принципы и составляющие. *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи*. Київ : Логос, 2008. С. 37–45.
4. Коваленко Г.М. Англійська лексика моди ХХ–ХХІ ст. : автореф. дис.... ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2005. 20 с.

5. Новичихина М.Е. Теоретические проблемы исследования эффективности коммерческой номинации : дисс. ... д-ра филол. наук : 10.02.19. Воронеж, 2004. 351 с.
6. Степанова И.И. Номинация мучных изделий в современном французском языке: Лингвокультурологический аспект : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.05. Санкт-Петербург, 2004. 209 с.
-

Филатова Е. А., Диденко И. А. Новые английский номинации цифровых и электронных предметов

В статье проведен анализ и классификация основных номинативных механизмов, которые используются для обозначения новых цифровых и электронных предметов на английском языке.

Ключевые слова: номинативные механизмы, словообразовательные модели.

Filatova O., Didenko I. New English names for digital and electronic devices

The article analyses and classifies the main nominative mechanisms that are used in English to name new digital and electronic devices.

Key words: nominative mechanisms, word building patterns.